

Agnieszka Kowalczuk

Pozwolenie wodnoprawne

Studenckie Zeszyty Naukowe 8/11, 70-79

2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Pozwolenie wodnoprawne

1. Pozwolenie wodnoprawne jako szczególny rodzaj pozwolenia emisyjnego

Przepisy ustawy – Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. szczegółowo regulują problematykę pozwolenia wodnoprawnego. Ponadto ustawa – Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. przewiduje obowiązek posiadania pozwoleń w zależności od rodzaju wprowadzanych do środowiska emisji. Jak przewiduje ustawa, pozwolenia emisyjne są wydawane na eksploatację instalacji powodującej wprowadzanie gazów (pyłów) do powietrza, wytwarzanie odpadów, emisję hałasu, emisję pól elektromagnetycznych oraz wprowadzanie ścieków do wód, które to pozwolenie – jak już wspomniałam – szczegółowo jest uregulowane przez Prawo wodne. W istocie o zakresie obowiązku posiadania pozwolenia rozstrzygają przepisy dotyczące ochrony poszczególnych składników środowiska.¹

Ustawa – Prawo wodne nie wprowadza definicji ustawowej pozwolenia wodnoprawnego, wymienia jedynie przypadki, kiedy takie pozwolenie jest wymagane przepisami prawa.² Z wody jako z „daru przyrody” człowiek może swobodnie korzystać jedynie w granicach powszechnego (rodzaj publicznego prawa podmiotowego) oraz zwykłego (swoiste uprawnienie właściciela wody) sposobu korzystania z wody.³ Rozwój cywiliza-

¹ Zob. A. Lipiński, *Prawne podstawy ochrony środowiska*, Kraków 2004, s. 256.

² Zob. art. 122 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. Nr 115, poz. 1229 ze zm.).

³ J. Rotko (red.), *Prawo wodne. Komentarz*, Wrocław 2002, s. 94; rozróżnienie na powszechne, zwykłe i szczególne korzystanie z wód ma swoją podstawę w ustawie – Prawo wodne. Art. 34 stanowi, iż każdemu przysługuje prawo do powszechnego korzystania ze śródlądowych powierzchniowych wód publicznych, morskich wód wewnętrznych wraz z wodami Zatoki Gdańskiej i wód morza terytorialnego. Powszechne korzystanie z wód służy do zaspokajania potrzeb osobistych, gospodarstwa domowego lub rolnego, do wypoczynku, uprawiania turystyki, sportów wodnych oraz amatorskiego połowu ryb. Powszechne korzystanie z wód jest jednak ograniczone i nie obejmuje np. wycinania roślin z wód lub brzegu czy wydobywania kamienia i żwiru z potoków górskich. Korzystanie zwykle to natomiast korzystanie z wody, w tym wody podziemnej, stanowiącej własność właściciela gruntu dla zaspokojenia potrzeb

cji i techniki spowodował wykorzystywanie wody również na potrzeby przemysłu, dlatego też zauważono potrzebę prawnego uporządkowania korzystania z wody opartego na pozwoleniu wodnoprawnym.⁴

Prawo wodne z jednej strony wprost wymienia przypadki, w których pozwolenie wodnoprawne jest wymagane, a z drugiej – wskazuje w innym przepisie jakie działania nie wymagają takowego pozwolenia. Artykuł 122 przewiduje trzy przypadki, w których pozwolenie wodnoprawne jest wymagane. Po pierwsze, gdy chodzi o szczególne korzystanie z wody⁵, po drugie – gdy nie chodzi bezpośrednio o korzystanie z wody, a jedynie o ochronę przed powodzią⁶, oraz – po trzecie – dziewięć innych przypadków, kiedy pozwolenie wodnoprawne jest wymagane (np. piętrenie wody podziemnej, wykonywanie urządzeń wodnych). Jak już wspomniałam, Prawo wodne wymienia również sytuacje, w których pozwolenie wodnoprawne nie jest wymagane. Są to szczególne sposoby korzystania z wody oraz inne czynności nie wymagające pozwolenia. Jak zauważa J. Szałuchowicz, przepis ten jest zbędny ze względu na to, że art. 122 zawiera wyliczenie sytuacji, z którymi wiąże się obowiązek uzyskania pozwolenia i wszystkie inne czynności nie wymienione w tym przepisie – w drodze rozumowania logicznego – można uznać za zwolnione od tego obowiązku.⁷ Przykładowo pozwolę sobie wymienić dwie sytuacje nie wymagające pozwolenia. Pierwsza to wykonywanie pilnych prac zabezpieczających w okresie powodzi. Podjęcie szybkich działań w okresie zagrożenia życia i mienia w czasie powodzi nie powinno budzić wątpliwości, ponieważ tylko szybka reakcja na zagrożenie może uratować, bądź chociaż w jakimś stopniu zminimalizować negatywne skutki. Poza tym uzyskanie pozwolenia w sytuacji, w której każda minuta jest cenna powodowałoby tylko zwiększenie zagrożenia. Druga sytuacja ma zupełnie inny charakter. A mianowicie, pozwolenie wodnoprawne nie jest wymagane na rybackie korzystanie ze śródlądowych wód powierzchniowych. To unormowanie wychodzi naprzeciw rekreacyjnemu połowowi ryb. Jednak należy nadmienić, że rybackie korzystanie z wód podlega kontroli na mocy innych ustaw.

własnego gospodarstwa domowego oraz rolnego. Również i tu ustawa przewiduje ograniczenia, ponieważ nawadnianie gruntów lub upraw wodą podziemną za pomocą deszczowni nie jest już zwykłym korzystaniem z wody. Z kolei szczególne korzystanie z wody wymaga już pozwolenia wodnoprawnego.

⁴ Por. J. Szałuchowicz, *Nowe prawo wodne z komentarzem*, Warszawa 2003, s. 237.

⁵ Pkt 1 art. 122 § 1 powtarza w zasadzie art. 37 ustawy – *Prawo wodne*, przy czym art. 37 w szczególności wymienia, jakie przypadki korzystania z wody należą do szczególnych sposobów korzystania z wody.

⁶ Zob. J. Rotko (red.), *op.cit.*, s. 305.

⁷ Zob. J. Szałuchowicz, *op.cit.*, s. 243–244.

2. Rodzaje pozwoleń wodnoprawnych

Artykuł 122 ustawy – Prawo wodne wymienia sytuacje wymagające uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Jednak jak już wspomniałam, można wyróżnić za J. Rotką podział na przypadki, po pierwsze – gdy chodzi o szczególne korzystanie z wód, po drugie – gdy nie chodzi o korzystanie z wód, ale o ochronę przed powodzią oraz po trzecie – gdy chodzi o inne przypadki wymienione w ustawie.⁸

Pozwolenie wodnoprawne jest wymagane na szczególne korzystanie z wody. Jest to zrozumiałe, gdyż taki sposób korzystania łączy się z pewnymi zmianami bądź to w środowisku (wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi) bądź też z wprowadzaniem pewnych specjalistycznych urządzeń (korzystanie z wód do celów energetycznych). Szczególne korzystanie z wód określa art. 37 ustawy – Prawo wodne, wymieniając poszczególne sposoby korzystania z wody. Dlatego też art. 122 przewidując pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód, jednocześnie nie powtarza niepotrzebnie uregulowania zawartego we wcześniejszym przepisie ustawy.

Jak wiadomo obszary bezpośrednio zagrożone powodzią powinny być w szczególny sposób chronione. Wychodzi temu naprzeciw Prawo wodne przewidując obowiązek uzyskania pozwoleń wodnoprawnych w przypadku wykorzystywania takich obszarów. Pozwolenie wodnoprawne jest wymagane na gromadzenie ścieków, a także innych materiałów, prowadzenie odzysku lub unieszkodliwianie odpadów na terenach bezpośrednio zagrożonych powodzią. To uregulowanie wydaje się logiczne, ponieważ w przypadku powodzi może dojść do skażenia wód i gruntów, co pociągnie za sobą katastrofalne skutki dla środowiska. Podobnie wznoszenie obiektów budowlanych oraz wydobywanie kamienia, żwiru, piasku, innych materiałów oraz ich składowanie wymaga pozwolenia wodnoprawnego. Takie uregulowanie również ma na celu ochronę terenów zagrożonych powodzią oraz zapobieganie w razie powodzi zagrożeniu życia lub mienia ludzi. Konieczność wprowadzenia obowiązku uzyskania pozwoleń wodnoprawnych na powyższe czynności wynika z warunków przepływu wód powodziowych i ochrony przed powodzią oraz z ochrony przed zanieczyszczeniem środowiska.⁹

Pozwolenie wodnoprawne jest ponadto na szereg innych jeszcze czynności wymienionych w art. 122 ust. 1 pkt. 2–10. Można ogólnie stwierdzić, że pewne rodzaje czynności będą wymagały pozwolenia. Do takich czynności należy zaliczyć wprowadzanie do wód powierzchniowych substancji hamujących rozwój glonów czy wprowadzanie do

⁸ J. Rotko (red.), *op.cit.*, s. 305.

⁹ I. Koza (red.), *Nowe prawo wodne*, Zielona Góra 2002, s. 123.

urządzeń kanalizacyjnych ścieków zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego. Powyższe uregulowanie ma na celu ochronę wód przed skażeniem i zmianami mogącymi mieć wpływ na żywe organizmy wodne. Podobny cel ma też wprowadzenie wymogu uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na gromadzenie ścieków oraz odpadów w obrębie obszarów górniczych utworzonych dla wód leczniczych, jak również pozwolenie na rolnicze wykorzystanie ścieków, w zakresie nie objętym zwykłym korzystaniem z wód. Inne czynności wymienione w art. 122 mają na celu ochronę przed nadmierną ingerencją w naturalną gospodarkę wodną co może doprowadzić do nieodwracalnych zmian. W dwóch przypadkach pozwolenie wodnoprawne wymagane jest na zmianę w stosunku do wód podziemnych.¹⁰

3. Pozwolenie wodnoprawne jako instrument reglamentacji szczególnego korzystania z wód

Organami właściwymi do wydawania pozwoleń wodnoprawnych są starosta oraz wojewoda. Z tym, że ustawa przewiduje rodzaj domniemania właściwości na rzecz starosty. Należą do niego wszystkie sprawy nie zastrzeżone wyraźnie na rzecz wojewody.¹¹ Wojewoda jest uprawniony do wydawania pozwoleń w sześciu przypadkach – jeżeli szczególne korzystanie z wód lub wykonywanie urządzeń wodnych może znacząco oddziaływać na środowisko, pozwolenie na wykonywanie urządzeń wodnych zabezpieczających przed powodzią oraz na dokonywanie czynności na obszarach bezpośrednio zagrożonych powodzią, na przerzutu wody, na wprowadzanie do wód powierzchniowych substancji chemicznych hamujących rozwój glonów oraz jeżeli szczególne korzystanie z wód lub wykonywanie urządzeń wodnych odbywa się na terenach zamkniętych.

Jak zauważa J. Szałuchowicz, pozwolenie wodnoprawne jest konstytutywnym aktem administracyjnym o wartości majątkowej nie przenaszalnej na inny podmiot czy też jednostkę organizacyjną. Ma charakter rzeczowy, bo jest związane z przedsiębiorstwem lub nieruchomością, niezależnie od tego, kto jest ich właścicielem.¹² Nasuwa się również pytanie – czy jest to decyzja uznaniowa czy związana. W przypadku decyzji uznaniowych organ kształtuje sytuację prawną strony w ramach swobody przyznanej mu przez prawo. W przypadku decyzji związanych strona ma uprawnienie przyznane przez prawo, a organ może jedynie te uprawnienia kształtować, kierując się wymogami interesu społecznego. Pozwolenia wodnoprawne są zatem decyzjami związanymi, ponieważ jeżeli zain-

¹⁰ Pozwolenie wodnoprawne wymagane jest na długotrwałe obniżenie poziomu zwierciadła wody podziemnej oraz na piętrzenie wód podziemnych.

¹¹ J. Rotko (red.), *op.cit.*, s. 366.

¹² Zob. J. Szałuchowicz, *op.cit.*, s. 238.

teresowany podmiot spełnia warunki określone przez prawo wodne, musi otrzymać pozwolenie.¹³

Pozwolenie wodnoprawne wydaje się na wniosek. Nie budzi to większych wątpliwości, ponieważ decyduje się w nim o uprawnieniach, a taka decyzja wymaga wniosku zainteresowanego. Wniosek powinien odpowiadać wymogom formalnym przewidzianym dla tego rodzaju pism. Przede wszystkim podanie powinno zawierać co najmniej wskazanie osoby, od której pochodzi, jej adres i żądanie oraz czynić zadość innym wymaganiom określonym w przepisach szczególnych, w tym przypadku w przepisach Prawa wodnego.¹⁴

Pozwolenie wodnoprawne wydaje się na czas określony. Jest to odstępstwo od założeń Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczących trwałości decyzji administracyjnych i ochrony praw nabytych. Jednak taka regulacja jest uzasadniona ochroną wód i dlatego też rewizja pozwoleń wodnoprawnych co jakiś czas jest konieczna.¹⁵ Jak zauważa I. Koza, wydanie pozwolenia bez wskazania czasu obowiązywania uznane jest za rażące naruszenia prawa powodujące nieważność takiego pozwolenia.¹⁶ Artykuł 127 ust. 2 przewiduje wydawanie pozwoleń na szczególne korzystanie z wód na okres nie krótszy niż 10 lat, chyba że strona wnosi o krótszy termin. Od tej ogólnej regulacji możemy wskazać kilka wyjątków, a mianowicie pozwolenie na wprowadzanie do wód, ziemi lub do urządzeń kanalizacyjnych ścieków zawierających substancje niebezpieczne może być wydane na okres nie dłuższy niż 4 lata. Pozwolenia wodnoprawne dotyczące wycinania roślin oraz wydobywania kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów z wód lub z obszarów bezpośrednio zagrożonych powodzią może być wydane na okres nie przekraczający 5 lat. Natomiast bezterminowo wydawane są pozwolenia na wykonywanie urządzeń wodnych. Ustawa nakłada również na organy administracji obowiązek podania do publicznej wiadomości informacji o wszczęciu postępowania wodnoprawnego. Prawo wodne przewiduje obowiązek dołączenia do wniosku również tzw. operatu wodnoprawnego w formie opisowej i graficznej.¹⁷ Należy również dołączyć decyzję o warunkach za-

¹³ Zob. szczegółowe rozważania na ten temat J. Rotko (red.), *op.cit.*, s. 312 i nast.

¹⁴ Więcej na ten temat pisze J. Rotko, *op.cit.*, s. 336 i nast.

¹⁵ Zob. *ibidem*, s. 324–325.

¹⁶ I. Koza (red.), *op.cit.*, s. 130.

¹⁷ Część opisowa operatu powinna zawierać oznaczenie zakładu ubiegającego się o wydanie pozwolenia, jego siedzibę i dokładny adres, ponadto wyszczególnienie celu i zakresu zamierzonego korzystania z wód, rodzaju urządzeń pomiarowych oraz znaków żeglugowych, stanu prawnego nieruchomości usytuowanych w zasięgu oddziaływania zamierzonego korzystania z wód lub planowanych do wykonania urządzeń wodnych, obowiązków ubiegającego się o wydanie pozwolenia w stosunku do osób trzecich; pozwolenie również po-

budowy i zagospodarowania terenu, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów jest ona wymagana, natomiast jeżeli decyzja taka nie jest wymagana, należy dołączyć wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jeżeli plan ten został sporządzony, jak również opis prowadzenia zamierzonej działalności sporządzony w języku nietechnicznym, czyli w formie zrozumiałej dla osób nie będących specjalistami z zakresu konkretnej dziedziny.¹⁸

Prawo wodne przewiduje zasadę zgodności treści pozwolenia wodnoprawnego z przepisami systemu obowiązującego prawa¹⁹ dlatego też art. 125 wymienia listę przepisów prawa i postanowień zawartych w aktach administracyjnych, których nie może naruszać pozwolenie wodnoprawne.²⁰ Treść pozwolenia nie może być sprzeczna z ustaleniami warunków korzystania z wód regionu wodnego lub warunków korzystania z wód zlewni. Pozwolenie wodnoprawne powinno pozostawać w zgodności z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w zgodności z decyzją o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego mają istotne znaczenie dla gospodarki gruntami, gdyż określają w sposób wiążący społeczno-gospodarcze przeznaczenie nieruchomości, stanowiąc ograniczenie w dysponowaniu nieruchomością na dowolne cele według uznania właściciela.²¹ Pozwolenie wodnoprawne nie może też naruszać wymagań ochrony zdrowia ludzi, środowiska oraz dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków, wynikających z odrębnych przepisów.

Treść pozwolenia wodnoprawnego uzależniona jest od rodzaju działalności jaka ma być prowadzona na danym terenie. Dlatego też art. 128 wymienia tylko przykładowo elementy pozwolenia które powinny być

-winno zawierać charakterystykę wód objętych pozwoleniem, ustalenia wynikające z warunków korzystania z wód regionu wodnego, określenie wpływu gospodarki wodnej zakładu na wody powierzchniowe i podziemne oraz sposób postępowania w przypadku rozruchu, zatrzymania działalności bądź wystąpienia awarii, jak również rozmiar i warunki korzystania z wód oraz urządzeń wodnych w tych sytuacjach. Natomiast forma graficzna operaty powinna zagrać plan urządzeń wodnych, naniesiony na mapę sytuacyjno-wysokościową terenu z zaznaczonymi nieruchomościami, usytuowanymi w zasięgu oddziaływania zamierzonego korzystania z wód lub planowanych do wykonania urządzeń wodnych, z oznaczeniami powierzchni nieruchomości oraz właścicieli, ich siedzib i adresów, zasadnicze przekroje podłużne i poprzeczne urządzeń wodnych oraz koryt wody płynącej w zasięgu oddziaływania tych urządzeń, schemat rozmieszczenia urządzeń pomiarowych oraz znaków żeglugowych, a także schemat funkcjonalny lub technologiczny urządzeń wodnych.

¹⁸ I. Koza (red.), *op.cit.*, s. 142.

¹⁹ J. Szaluchowicz, *op.cit.*, s. 245.

²⁰ I. Koza (red.), *op.cit.*, s. 128.

²¹ J. Szaluchowicz, *op.cit.*, s. 246.

zawarte w konkretnym wniosku, np. pozwolenie na wprowadzanie ścieków do wód i do ziemi nie będzie określać ilości pobieranej wody czy prowadzania określonych pomiarów wydajności i poziomu zwierciadła wody w studni.²² Nie mniej jednak w pozwoleniu ustala się cel i zakres korzystania z wód, warunki wykonania uprawnienia oraz obowiązki niezbędne ze względu na ochronę zasobów środowiska, interesów ludności i gospodarki.

Mając na uwadze charakter pozwolenia wodnoprawnego jako decyzji administracyjnej związanej należy zauważyć, że wydanie pozwolenia powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a jeżeli sprawa jest szczególnie skomplikowana – nie później niż w ciągu 2 miesięcy.²³ Ponadto od decyzji w sprawie pozwolenie wodnoprawnego przysługuje odwołanie na podstawie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego.

4. Zmiana oraz wygaśnięcie pozwolenia wodnoprawnego

Pozwolenie wodnoprawne wygasa jeżeli upłynął termin, na który było wydane albo jeżeli zakład zrzekł się uprawnień ustalonych w tym pozwoleniu albo w końcu jeżeli zakład nie rozpoczął wykonywania urządzeń wodnych w terminie 2 lat od dnia, w którym pozwolenie wodnoprawne na wykonanie tych urządzeń stało się ostateczne. O wygaśnięciu postanawia w drodze decyzji organ, który wydał pozwolenie. Taka decyzja ma różnicowany charakter prawny. W przypadku wygaśnięcia w związku z upływem terminu ważności pozwolenia, decyzja stwierdzająca wygaśnięcie ma charakter decyzji deklaratywnej. Stwierdzenie wygaśnięcia pozwolenia wskutek zrzeczenia się strony, ma charakter konstytutywny i wymaga jej wniosku. W przypadku nierozpoczęcia wykonywania urządzeń wodnych decyzja ma również charakter konstytutywny.²⁴

Należy jednocześnie nie zgodzić się z J. Szałuchowiczem, który twierdzi, że ustawa przewiduje wygaśnięcie pozwoleń wodnoprawnych z mocy samego prawa, a więc wyłącznie z woli ustawodawcy, bez podejmowania jakichkolwiek czynności przez zainteresowane strony. Jednak zrzeczenie się uprawnień przez zakład nigdy nie może nastąpić z mocy samego prawa i niezbędny jest tu wniosek zainteresowanej strony.²⁵ Ponadto art. 138 *expressis verbis* stanowi, że stwierdzenie wygaśnięcia pozwolenia wodnoprawnego następuje z urzędu lub na wniosek strony.

²² Zob. szerzej J. Rotko (red.), *op.cit.*, s. 329 i nast.

²³ Zob. art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. Nr 30, poz. 168 ze zm.).

²⁴ Zob. szerzej J. Rotko (red.), *op.cit.*, s. 348.

²⁵ Por. na ten temat J. Szałuchowicz, *op.cit.*, s. 262.

5. Cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia

Cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia wodnoprawnego bez odszkodowania uregulowane zostało w art. 136. Ostateczna decyzja w tej sprawie należy do organu właściwego do wydania pozwolenia, który biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy może wydać stosowną decyzję. Generalną przyczyną cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia jest albo naruszenie warunków pozwolenia przez uprawnionego, albo też zmiana sytuacji w stanie wód lub przepisów, albo też niekorzystanie z pozwolenia.²⁶ Charakter sytuacji mogących być powodem utraty wszystkich lub części uprawnień świadczy o tym, że jest to rodzaj kary za niedotrzymanie zakresu i warunków korzystania z wód, jak również warunków wykonania urządzeń wodnych, określonych w pozwoleniu wodnoprawnym. Cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia z powodu naturalnego zmniejszenia zasobów wód podziemnych, nie stanowi kary, lecz jest skutkiem przyczyn niezależnych.²⁷ Zmiana przepisów może stać się podstawą cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia wskutek niemożliwości osiągnięcia pożądanego stanu ochrony.²⁸ Jak trafnie zauważa J. Rotko, cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia wodnoprawnego bez odszkodowania ma charakter fakultatywny, organ może cofnąć lub ograniczyć pozwolenie, ale nie musi. Jest to decyzja uznaniowa, co nie znaczy, że dowolna. Ponadto na organy administracji nałożono obowiązek polegający na dokonywaniu z urzędu, przynajmniej raz na 4 lata, przeglądu pozwoleń wodnoprawnych na pobór wody oraz na wprowadzanie ścieków do wód, ziemi lub urządzeń kanalizacyjnych. Wyniki takiego przeglądu w przypadku stwierdzenia określonych uchybień, będą podstawą do wszczęcia postępowania o ograniczenie bądź cofnięcie pozwolenia.²⁹

Ustawa również przewiduje cofnięcie bądź ograniczenie pozwolenia wodnoprawnego za odszkodowaniem w sytuacjach wyjątkowych, związanych z przyczynami wyższej konieczności. Jest to dopuszczalne, gdy wykonywanie praw z pozwolenia narusza interes ludności, ochronę środowiska albo za cofnięciem lub ograniczeniem przemawiają ważne względy gospodarcze. Za naruszenie interesu ludności można uznać np. pogorszenie jakości wody dla celów spożycia, naruszenie środowiska może mieć miejsce natomiast w przypadku zachwiania równowagi przyrodniczej. Na względy gospodarcze będzie można się powołać zawsze wtedy, gdy emisje będą szkodliwe dla interesów majątkowych, bądź będą powodować ograniczenie w korzystaniu ze środowiska.³⁰ Ustawa przewiduje,

²⁶ J. Rotko (red.), *Prawo wodne. Komentarz*, Wrocław 2002, s. 349–350.

²⁷ I. Koza (red.), *op.cit.*, s. 146–147.

²⁸ J. Szaluchowicz, *op.cit.*, s. 264.

²⁹ I. Koza (red.), *op.cit.*, s. 147–148.

³⁰ Zob. J. Szaluchowicz, *op.cit.*, s. 265.

że odszkodowanie przysługuje od starosty jeżeli cofnięcie bądź ograniczenie pozwolenia jest uzasadnione interesem ludności, od marszałka województwa jeżeli jest uzasadnione ochroną środowiska oraz od tego, kto odniesie korzyść z cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia jeżeli takie cofnięcie lub ograniczenie jest uzasadnione ważnymi względami gospodarczymi. Określenie wysokości korzyści oraz wskazanie, kto ją osiągnął może być w praktyce niemożliwe, a przynajmniej bardzo utrudnione.³¹

6. Przejście praw i obowiązków związanych z pozwoleniem wodnoprawnym

Pozwolenie wodnoprawne ma charakter rzeczowy, nie jest ono związane z osobą prowadzącą zakład – a z zakładem, bez względu na zmianę właściciela. Wraz z przejściem zakładu na jego nabywcę przechodzą prawa i obowiązki określone w pozwoleniu wodnoprawnym. Nabywca zakładu wstępuje w prawa i obowiązki poprzednika, ale tylko w zakresie poboru wody i odprowadzania ścieków. Inaczej przedstawia się sprawa, gdy przedmiotem pozwolenia jest eksploatacja urządzeń wodnych. Jeżeli taki stan rzeczy wydarzy się i zakład korzystający z urządzeń na podstawie pozwolenia wodnoprawnego staje się przedmiotem obrotu, to przejście praw i obowiązków wynikających z treści pozwolenia udzielonego poprzednikowi nie przechodzi automatycznie na następcę prawnego zakładu. Następca ma obowiązek wszcząć postępowanie o przeniesienie na niego praw i obowiązków wynikających z pozwolenia dotychczas udzielonego, a dotyczących instalacji. Przeniesienie tych praw i obowiązków jest możliwe tylko wówczas, gdy nabywca daje rękojmię prawidłowego wykonania obowiązków.³²

7. Pozwolenie zintegrowane IPPC (*Integrated Pollution Prevention and Control*)

Podstawą wprowadzenia obowiązku uzyskania pozwolenia zintegrowanego jest Dyrektywa Rady 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. dotycząca zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń, zwana Dyrektywą IPPC. W Polsce dyrektywa ta została transponowana ustawą – Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Pozwolenia zintegrowanego wymaga prowadzenie instalacji, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej w niej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości. Gałęzie przemysłu podlegające obowiązkowi uzyskania pozwolenia zintegrowanego to między innymi:

³¹ *Ibidem*, s. 265–266.

³² J. Szałuchowicz, *op.cit.*, s. 261–262.

hutnictwo oraz przemysł metalurgiczny, przemysł mineralny, przemysł chemiczny czy gospodarka odpadami.

Podobnie jak w przypadku pozwoleń wodnoprawnych pozwolenie zintegrowane jest wydawane przez wojewodę w przypadku instalacji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których istnieje obowiązek sporządzania raportu oddziaływania na środowisko oraz przez starostę – pozostałe instalacje.

Termin uzyskania pozwoleń zintegrowanych jest różnie unormowany. Przedsiębiorcy dopiero rozpoczynający działalność (po 30 czerwca 2003 r.) pozwolenie powinni uzyskać, aby móc rozpocząć działalność, pozostali do 1 stycznia 2004 r. (z możliwością przesunięcia terminu najpóźniej do 30 października 2007 r.) oraz do 31 grudnia 2010 r. – zakłady z listy derogacyjnej.

Istota pozwolenia zintegrowanego polega na objęciu pozwoleniem wszystkich emisji do środowiska. Jest to korzystne rozwiązanie ponieważ jednym pozwoleniem objęte są wszystkie emisje oddziałujące na środowisko. Jednocześnie zakład starający się o pozwolenie zmuszony jest do poszukiwania najlepszych dostępnych technik (BAT), czyli najbardziej efektywnych oraz zaawansowanych technologii i metod prowadzenia danej działalności, aby w jak najmniejszym stopniu negatywnie wpływać na środowisko.

Literatura:

- Koza I. (red.), Nowe prawo wodne, Zielona Góra 2002,
Lipiński A., Prawne podstawy ochrony środowiska, Kraków 2004
Rotko J. (red.), Prawo wodne. Komentarz, Wrocław 2002
Szałuchowicz J., Nowe prawo wodne z komentarzem, Warszawa 2003